

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Комисия за енергийно
и водно регулиране

Вх. №/..... 2021 г.

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДО К Л А Д

от

дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ и
дирекция „Правна“

Относно: проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Правомощие на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията), регламентирано в чл. 21, ал. 1, т. 9 от Закона за енергетика (ЗЕ), е да приема или изменя правила за търговия с електрическа енергия по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива и да контролира спазването им. Към настоящия момент са в сила Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ, обн. ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., изм. и доп., бр. 39 от 9.05.2014 г., бр. 90 от 20.11.2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 15.12.2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 31.08.2018 г., в сила от 31.08.2018 г., бр. 35 от 30.04.2019 г., изм. и доп., бр. 40 от 5.05.2020 г., в сила от 5.05.2020 г.).

Съгласно чл. 91, ал. 4 от ЗЕ, КЕВР, при отчитане на постигнатите резултати от работата на електроенергийната система и пазара на електрическа енергия и процедурите, регламентираны в ПТЕЕ, по предложение на енергийните предприятия или по своя инициатива изменя или приема нови правила за търговия с електрическа енергия при спазване на принципите на равнопоставеност и баланс на интересите на всички страни.

Със Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, обнародван в ДВ, бр. 57 от 26.06.2020 г. (ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 57 от 2020 г.) и Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката, обнародван в ДВ, бр. 9 от 02.02.2021 г. (ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 9 от 2021 г.) са извършени промени в ЗЕ и в Закона за енергията от възобновяеми източници, част от които налагат изменение в ПТЕЕ. Освен това, при прилагане на ПТЕЕ е установена необходимост от прецизиране на отделни разпоредби.

Предвид гореизложеното, със Заповед № З-Е-269 от 18.10.2021 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която да изготви доклад и проект на Правила за изменение и допълнение на ПТЕЕ (проект на ПИД на ПТЕЕ) в съответствие с чл. 28 от Закона за нормативните актове (ЗНА).

След обсъждане и анализ на относимите факти и обстоятелства се установи следното:

Съгласно чл. 28, ал. 1 и ал. 2 от ЗНА, в редакцията обн. ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г., проектът на нормативен акт се внася за обсъждане и приемане от компетентния орган заедно с мотивите, съответно доклада към него и предварителната оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА, като мотивите, съответно докладът, следва да съдържат: причините, които налагат приемането; целите, които се поставят; финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба; очакваните резултати от прилагането, включително финансовите, ако има такива; анализ за съответствие с правото на Европейския съюз. Предвид разпоредбата на § 5 от Преходните и заключителни разпоредби към ЗНА, за приеманите от КЕВР подзаконовни нормативни актове не се изисква изготвяне на предварителна оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА.

Във връзка с горното, в настоящия доклад са изложени мотивите за приемането на приложения проект на ПИД на ПТТЕЕ, както следва:

1. Причини, които налагат приемането на ПИД на ПТТЕЕ:

Със ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 57 от 2020 г., е предвидено, че считано от 01.10.2020 г. крайните снабдители снабдяват с електрическа енергия само битови крайни клиенти, присъединени на ниво ниско напрежение. Тази законова промяна налага изменение в частта на ПТТЕЕ, регламентираща отношенията между крайния снабдител и крайните клиенти, свързани с доставката на електрическа енергия, вкл. и тези между крайния клиент и доставчика от последна инстанция. С измененията и допълненията на ЗЕ (обн. ДВ, бр. 9 от 02.02.2021 г.) се пристъпва към следващ етап от либерализацията на пазара на електрическа енергия, като и производителите на електрическа енергия, произвеждана от възобновяеми източници (ВИ) и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия (ВЕКП) с обща инсталирана мощност от 500 kW до 1 MW са задължени да продават цялото произведено количество електрическа енергия на различните сегменти на организирания борсов пазар. Това следва да се отрази в действащите ПТТЕЕ, а именно в разпоредбите, регламентиращи структурата и състава на балансиращите групи, възможността за обединение на балансиращи групи, както и дейността на координаторите на балансиращи групи.

От друга страна, по-голямото окрупняване на балансиращите групи чрез обединяването им с общ финансов сетълмент води до количествено нетиране на небалансите в групите без действително снижение на разходите за регулиране. В тази връзка, по данни от независимия преносен оператор, в резултат от делегирането на небалансите от един координатор на друг, цената на недостига се увеличава през зимните месеци с около 15%. Също така, при администрирането на процеса на окрупняване на групите, в който поетапно са се включили всички координатори на балансиращи групи, са констатирани спорни и неизяснени въпроси, свързани с договорите за преразпределение на небалансите в стандартните балансиращи групи, а именно:

- окрупняването на групите не винаги се извършва със знанието на всички техни членове, а с еднолично решение на координатора на балансиращата група;
- окрупняването на групите предполага и нов механизъм за преразпределение на небалансите, който е неясен;
- появява се допълнително междинно звено между крайния клиент и балансиращия пазар и съответно допълнителни разходи;
- наблюдава се тенденция за смесване на ролите „координатор на балансираща група“ и „доставчик на електрическа енергия“;
- създава се труден процес на наблюдение и контрол на взаимоотношенията в групите, при наличието на огромен брой участници на свободния пазар и очакваните нови клиенти със стандартизирани товарови профили и производители от ВИ;
- главният координатор няма непосредствен контрол върху търговските участници и не може да реагира своевременно при възникване на проблемни ситуации;
- наблюдава се процес на създаване на мегагрупи, които блокират процеса на конкурентност между търговските участници;

– нетирането на небалансите в мегагрупата математически води до увеличение на цената на недостига, с което се ощетяват участниците извън групата (специалните групи и самостоятелните производители и потребители);

– пасивното нетиране на небалансите в мегагрупата не допринася за понижаване на разходите за балансиране, а само разпределяне на тези разходи върху по-ниска стойност на небалансите и оттук до увеличаване на цената на недостига. Горните спорни положения налагат премахването в определени случаи на възможността за обединение на балансиращи групи чрез общ финансов сетълмент.

На следващо място, в ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 9 от 2021 г., е предвидено отпадане на сделките за закупуване на студен резерв за гарантиране сигурността на електроенергийната система. Според посочените изменения на ЗЕ, гарантирането сигурността на електроенергийната система ще бъде постигнато чрез сключването на сделки на конкурентен принцип за закупуване на разполагаемост за допълнителни услуги, а именно участие в първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2017/1485 на Комисията от 2 август 2017 година за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия. Въведеният в ЗЕ нов модел за гарантиране сигурността на електроенергийната система изисква привеждането в съответствие със закона на разпоредби от ПТЕЕ, относими към предоставянето на студен резерв.

Отделно от горното, при отчитане на постигнатите резултати от работата на електроенергийната система и пазара на електрическа енергия за периода след последните изменения на ПТЕЕ (обн. ДВ бр. 40 от 05.05.2020 г.) са установени непълноти и неточности в настоящата редакция на акта, както и наличието на разпоредби, чието прилагане създава значителни затруднения за някои търговски участници. Поради това е налице необходимост от прецизиране на разпоредби на глава осма от ПТЕЕ относно правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция.

След разглеждане и анализ на необходимите изменения и допълнения на ПТЕЕ се установи, че същите не са в такава степен многобройни и важни и не налагат отмяна на съществуващите правила и приемане на изцяло нов акт, като е достатъчно отразяването им в действащите ПТЕЕ.

2. Цели, които се поставят:

С проекта на ПИД на ПТЕЕ се цели привеждането на акта в съответствие със ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 57 от 2020 г. и ЗИД на ЗЕ, обн. ДВ, бр. 9 от 2021 г. С предложените изменения се създават необходимите нормативни предпоставки за реалното участие на производителите от ВИ и ВЕКП с обекти с обща инсталирана електрическа мощност от 500 kW до 1 MW на организиран борсов и на балансиращ пазар на електрическа енергия. С измененията в глава пета от ПТЕЕ се регламентират ясни правила и условия за участие на тези производители на електроенергийната борса. Отмяната на разпоредбите за обединение на стандартни и/или комбинирани балансиращи групи чрез общ финансов сетълмент цели облекчаване и опростяване работата на независимия преносен оператор при администрирането на балансиращите групи, както и преодоляване на сложните и често спорни отношения в рамките на такива обединения. Предложените изменения в глава осма от ПТЕЕ премахват в значителна степен съществуващите в практиката спорни моменти и неясноти по отношение правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция, както и регламентират условията и начина на първоначална регистрация на пазара по свободно договорени цени на производител, както и преминаване на членовете на балансираща група от съществуващ координатор към нов, в случаите на преобразуване и прехвърляне на търговско предприятие на съществуващ координатор.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Прилагането на проекта на ПИД на ПТЕЕ не е обвързано с разходи за държавния бюджет.

4. Очаквани резултати от прилагането:

В резултат от създаването на необходимите условия за фактическото участие на производителите от ВИ и ВЕКП с обекти с обща инсталирана електрическа мощност от 500 kW до 1 MW на организирания борсов пазар ще се увеличи неговата ликвидност и стабилност. По-високите търгувани обеми ще доведат съответно и до търсенето/предлагането на по-голям брой и по-разнообразни борсови продукти, отговарящи в най-голяма степен на портфолиото на съответния търговски участник. По този начин ще се насърчи конкуренцията между доставчици, съответно клиенти и ще се повиши доверието на всички в пазара на електрическа енергия и неговата надеждност и прозрачност.

С премахването на възможността за обединение на стандартни и/или комбинирани балансиращи групи чрез общ финансов сетълмент ще се постигне сходна степен на оптимизиране на разходите за балансиране, но при стриктно спазване на действащата нормативна уредба.

С предлаганите изменения по отношение правилата за снабдяване от доставчик от последна инстанция се внася по-голяма яснота в отношенията между основния доставчик/координатор на балансираща група, доставчика от последна инстанция, крайния клиент и оператора на електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа и се избягват случаите, в които противно на изискванията и целта на чл. 95а от ЗЕ крайни клиенти остават за значителен период от време без доставчик на електрическа енергия за времето от прекратяване на доставката от основния доставчик до регистрацията им при доставчик от последна инстанция.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

Предложеният проект на ПИД на ПТЕЕ е в съответствие с действащото европейско законодателство в сектор „Електроенергетика“ и по-конкретно с Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 година за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 година за установяване на насока относно предварителното разпределяне на преносна способност и Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно вътрешния пазар на електроенергия, и не нарушава основни права и принципи от правото на Европейския съюз.

При одобряване на предложения проект следва да бъде проведена процедура в съответствие с разпоредбите на ЗНА, на Административнопроцесуалния кодекс и на ЗЕ. Проектът на ПИД на ПТЕЕ следва да бъде публикуван на интернет страницата на КЕВР, ведно с доклада, съдържащ мотивите, както и на Портала за обществени консултации. Необходимо е да бъде проведено обществено обсъждане на проекта, като на заинтересованите лица бъде предоставен подходящ срок за изразяване на становища и предложения по него. Следва да се отбележи, че към настоящия момент значителна част от небитовите крайни клиенти, притежаващи обекти, присъединени на ниво ниско напрежение, вместо да изберат доставчик на свободен пазар се снабдяват с електрическа енергия при условията на чл. 95а от ЗЕ от доставчик от последна инстанция. Това обстоятелство, заедно с екстремното и трайно увеличение на цените на електрическата енергия на свободен пазар през последните няколко месеца, както и окрупняването на балансиращите групи, води до необходимост да не бъде проведена процедурата, регламентирана в чл. 26, ал. 4 изр. първо от ЗНА, предвиждаща 30-дневен срок за предложения и становища по проекта на ПИД на ПТЕЕ от публикуването му за обществени консултации, поради което следва да се приложи предвидената в чл. 26, ал. 4, изр. второ от ЗНА възможност Комисията да определи друг такъв срок, но не по-кратък от 14 дни.

Във връзка с необходимостта от провеждане на обществено обсъждане на проекта на ПИД на ПТЕЕ следва да се отчете фактът, че с Решение № 325 на Министерски съвет от 14.05.2020 г., считано от 14.05.2020 г. е обявена извънредна епидемична обстановка на територията на Р България, свързана с епидемичното разпространение на COVID-19 и съществуващата непосредствена опасност за живота и здравето на гражданите. С Решение № 629 на Министерския съвет от 26.08.2021 г. извънредната епидемиологична обстановка в Р България е удължена до 30.11.2021 г. Предвид усложнената епидемична обстановка в Р

България КЕВР е приела решение по т. 8 от Протокол № 175 от 05.08.2020 г. за реда за провеждане на обществени обсъждания и открити заседания за срока на обявената извънредна епидемична обстановка, което следва да се съобрази при провеждане на общественото обсъждане на проекта на ПИД на ПТЕЕ.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 14 и чл. 21, ал. 1, т. 9 във връзка с чл. 91, ал. 4 от Закона за енергетиката, чл. 26 от Закона за нормативните актове, чл. 43, ал. 1 и ал. 6, чл. 49 и чл. 51 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, предлагаме на Комисията да обсъди следните

РЕШЕНИЯ:

- 1. Да приеме настоящия доклад;**
- 2. Да приеме проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия;**
- 3. Да насрочи обществено обсъждане на проекта по т. 2, което да се проведе по реда на решение по Протокол № 175 от 05.08.2020 г., по т. 8 на Комисията за енергийно и водно регулиране;**
- 4. Да определи дата, час и място за провеждане на обществено обсъждане на проекта по т. 2, които да бъдат публикувани на интернет страницата на Комисията;**
- 5. Да публикува проекта по т. 2, ведно с доклада, на интернет страницата на Комисията за енергийно и водно регулиране и на Портала за обществени консултации;**
- 6. Да определи 14-дневен срок за предложения и становища във връзка с публикувания проект по т. 2 след провеждане на общественото обсъждане и на Портала за обществени консултации.**

Приложение: проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия.